

NATO bo vztrajal na straži pred rdečimi

Ameriški državni tajnik Dean Rusk je dejal, da bo ZDA izpolnjevale svoje obveznosti do Evrope, dokler bo ta to hotela.

REYKJAVIK, Island. — Ta teden se tu posvetujejo predstavniki držav NATO o položaju v Evropi in po svetu, prav posebno še o položaju Zahodnega Berlina, ki ga je začela Vzhodna Nemčija zopet tiskati s tiho rusko podporo. V Pankovu prav nič ne taje, da so pripravljeni popustiti, če Zahodna Nemčija Vzhodno prizna za suvereno državo in se odreče svojemu stališču, da ima samo ona pravico govoriti v imenu Nemcev. Rdeči pritisk na Zahodni Berlin bi lahko sprožil novo krizo, vendar tega nočejo ne zahodne sile in nemara tudi ne Sovjetska zveza.

Kljub temu je podpredsednik in zunanji minister vlade v Bonnu W. Brandt dejal, da zavezni morajo varovati Zahodni Berlin, ker z ohranitvijo njegove svobode in možnosti življenja stoji in pade svobodna Nemčija in tudi svobodna Evropa.

Ameriški državni tajnik Dean Rusk je povedal jasno in odločno, da bodo zahodne sile Berlin branile, svaril je Sovjetsko zvezo, naj ne gre predaleč in naj ne poganja sveta nazaj v čas mrzle vojne. Opozoril je na ruske vojaške vaje v bližini Norveške in o povečanju ruskih pomorskih sil v Sredozemskem morju. Povedal je, da bi NATO na vse to moral odgovoriti. Ameriški državni tajnik je izjavil, da bodo Združene države izpolnjevale svoje obveznosti v okviru NATO do Evrope, dokler bo ta to hotela, pa pri tem izrazil željo, da bi obe strani, NATO in Varšavska zveza omejili svoje napore in tako pripomogli k nadaljnjemu pomirjevanju v Evropi in svetu.

Na posvetu NATO so stavili Angleži predlog, naj bi bilo ustanovljeno za Sredozemsko morje kot protiutež sovjetskemu brodogradnji posebno NATO brodovje, ki naj bi operiralo tam v sodelovanju z ameriško Šesto floto. Angleži mislijo vključiti v to brodovje svoje vojne ladje, ki jih bodo umaknili s prostora "vzhodno od Sueza".

Primanjkljaj v zveznem proračunu 1967-1968 bo okoli 25 bilijonov

WASHINGTON, D.C. — Zvezno proračunsko leto 1967-1968 bo s tem mesecem zaključeno. Trdijo, da bo primanjkljaja za okoli 5 bilijonov več, kot so napovedovali v januarju. Računajo, da bo znašal okoli 25 bilijonov dolarjev.

Stroški za vietnamsko vojno so porasli, zvezni davki pa niso bili povišani lani, kot je predlagal L. B. Johnson predložil.

RAIN

Vremenski
prerok
pravi:

Večinoma oblačno, hladno. Najvišja temperatura okoli 68.

Novi grobovi

Joseph Kozel
V ponedeljek je umrl v Euclid General bolnišnici 57 let stari Joseph Kozel z 20106 Shawnee Avenue, rojen v Collier, Pa., mož Rose, zaposlen pri Chase Brass, oče Josepha, brat Johna, Anthonyja, Franka, Catherine Streeter, Anne Mae Mypaver in Gertrude Roskovensky. Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na Lake Shore Blvd. v petek ob osmih zjutraj, v cerkev sv. Kristine ob devetih, nato na All Souls pokopališče pod vodstvom pogrebne Mary A. Svetek. Na mrtvaški oder bo položen nocoj ob 7.30.

Rose Malner
Včeraj je po kratki bolezni umrla 76 let stara Rose Malner s 7714 Donald Avenue, roj. Nick v Avstriji, od koder je prišla v ZDA pred 57 leti, žena Franka, mati Hermana, Josepha in Edwarda, 6-krat stara mati, sestra Josepha (Brit. Col.) in Margaret Mediz (Evropa). Pogreb bo v petek iz Zakrajškovega pogreb. zavoda, kjer bo položena na mrtvaški oder danes popoldne ob petih. Čas pogreba še ni določen.

V švicarskem kantonu Basel ženske dosegle volivno pravico

BASEL, Šv. — Švica velja za najmodernejšo republiko v Evropi, toda še zmeraj ni tam uveljavljena splošna ženska volivna pravica za federalne volitve. Pač pa jo poznajo posamezni kantoni. Sedaj se je tem kantonom pridružil še Basel, vendar je pa še 20 kantonov, kjer ženska volivna pravica še ni uzakonjena.

Sele potem, ko bo uzakonjena v teh 20 kantonih, pride na vrsto predlog za volivno pravico v federaciji. Na žensko volivno pravico pri federalnih volitvah bo torej treba čakati še nekaj let. Boj zanjo pa teče že dolga desetletja. Švicarji se pač nočejo prehiteti v nobeni zadevi.

Pretekli teden doma ustreljenih: 176

NEW YORK, N.Y. — Po podatkih AP je bilo pretekli teden v Združenih državah ustreljenih 176 oseb. Od teh je bilo 100 umorov in ubojev, 62 samomorov in 14 smrtnih nesreč.

Senat je za obrambo pred rdečimi raketami

Senat je kljub kritiki odobril sredstva za zgradbo obrambnega sistema pred sovražnimi raketami.

WASHINGTON, D.C. — Vojaški vodniki dežele priganjajo že nekaj let k graditvi obrambe pred sovražnimi raketami, predvsem pred medcelinskimi. Prejšnji obrambni tajnik McNamara je te predloge stalno zavračal kot nesmiselne, ker bi bila taka obramba komaj kaj uspešna. Trdil je, da je najboljša obramba močna ofenzivna sila naše dežele. Nihče nas ne bo napadel, če bo vedel, da napad na ZDA pomeni zanj popolno uničenje.

V Pentagonu s takim stališčem niso bili zadovoljni, vedno znova so predlagali gradnjo obrambe, četudi niso imeli dokazov, da bo ta res uspešna. Nekateri poskusi so kazali, da bi utegnili taka obramba prestreči vsaj manjši napad in morda tudi kakor raketo, ki "bi po nesreči" letela proti naši deželi. Novi obrambni tajnik C. Clifford se je odločil za tako "tenko" mrežo in je pred kongresnim odborom odločno nastopil za njeno odobritev.

Nekateri senatorji so proti njej precej odločno nastopili, pa niso uspeli. Predlog za črtanje sredstev za gradnjo take obrambne mreže je bil v ponedeljek v Senatu odklonjen z 52:34 glasovi. Oba senatorja iz Ohia, Lausche in Young sta glasovala za črtanje.

Obrambni tajnik in vojaški vodniki dežele so prepričani, da bo skromen obrambni sistem, ki ga imajo sedaj v načrtu in bo stal predvidoma 5 bilijonov dolarjev, sposoben prestreči kitajske medcelinske rakete, kadar bodo ti take imeli. Če se bo pokazala potreba, ga bo mogoče izboljšati, da bo postal učinkovit tudi proti ruskim. Sedanji sistem izboljšujejo z obsežnimi podzemnimi atomskimi preskusi.

Najprometnejše pristanišče

NEW YORK, N.Y. — Tukajšnje pristanišče sprejme in odpošlje na leto povprečno 24,000 ladij, več kot katerokoli na vsem svetu.

Okoli 10,000 povratnikov, nedržavljanov ZDA, zgubilo pokojnino Social Security

WASHINGTON, D.C. — V lanskem proračunskem zakonu je Kongres sprejel tudi paragraf, ki jemlje tujim državljanom, ki živijo zunaj dežele, pokojnino Social Security, ako se ne pokažejo vsakih 30 dni v naši deželi ali pa ne prebivajo stalno tu vsaj 30 dni vsakih 6 mesecev. Radi tega paragrafa bo v 40-50 tujih državah zgubilo okoli 10,000 upokojencev čke Social Security, ker jim je večina sploh nemogoče, da bi se zopet pokazali v naši deželi ali pa tudi bivali 30 dni. Za julij ne bodo več prejeli čekov. To vedo in oblegajo naše konzulate s prošnjami, naj jim ameriške oblasti pomagajo.

Nesreča v tej zadevi je v tem, da noben slučaj ni bil sodno obravnavan do najvišjega federalnega sodišča. Možno je namreč, da bi sodišče prišlo do sklepa, da gornji paragraf ne ustreza ne ustavi ne duhu zakona o federalnem pokojninskem zavarovanju.

Ni pa še vse izgubljeno. Tuje države se bodo morale pogajati z našo federacijo in urediti to zadevo. Nekateri, kot na primer Nizozemska in Mehika, so to že storile. Je namreč dosti slučajev, ko so tuji delavci plačevali po 30 let v Social Security, se pa niso brigali za državljanstvo in so kot tuji odšli v druge kraje. Ti imajo pridobljeno in ne morda samo priznano pravico do pokojnine, ki jo jim tudi Kongres ne more vzeti. Na takem stališču je bilo Vrhovno federalno sodišče v nekaterih podobnih sporih.

Papež obsodil nasilje kot sredstvo boja za socialno pravičnost

VATIKAN. — Sv. oče Pavel VI. je na dan Janeza Krstnika govoril kardinalskemu kolegiju in pri tem obsodil "teologijo nasilja", ki izhaja iz "teologije revolucije". Ta trdi, da je v določenih okoliščinah dovoljeno uporabiti v boju za socialno pravico tudi nasilje.

Sv. oče je izrazil upanje, da bo prišlo do skorajšnjega končanja vojne v Vietnamu in v Ni-

TRUDEAU ODLIČNO ZMAGAL

Pri včerajšnjih parlamentarnih volitvah v Kanadi je liberalna stranka odlično zmagala pod vodstvom Pierra E. Trudeau-ja. Dobila je 154 poslancev od 264 v parlamentu in s tem trdno večino. Nova liberalna vlada bo prva od leta 1962 z večino v parlamentu.

OTTAWA, Can. — Prvič po letu 1962 je dobila ena od glavnih dveh kanadskih strank v parlamentu tako večino, da bo lahko mirno izvajala svoj program. Dober del za sluge za zmago ima Pierre E. Trudeau, novi predsednik liberalne vlade, ki se mu je posrečilo razgibati množice in potegniti za seboj zlasti mladi rod volivcev. Ta pričakuje od novega, mladega liberalnega vodnika, Trudeauja je star 48 let in še neporočen, nove prijeme in poskuse novih reševanj za stara vprašanja. Trudeau je tekom volivne borbe potrebo po spremembi stalno naglašal. Vendar izgleda, da je k volivni zmagi liberalne stranke včeraj doprinesla več razgibana osebnost strankinega voditelja kot pa njegov program.

Pierre Elliot Trudeau je dosegel to, kar je njegov prednik L. Pearson zastoj poskušal, do bil je trdo večino v novem parlamentu, 154 od 264 poslancev. On sam in vsi člani liberalne vlade so z lahkoto zmagali vsak v svojem volivnem okraju. Odločna je liberalna zmaga v Quebecu, kjer je Trudeu doma in kjer je sam tudi kandidiral, ter v Ontariu.

Trudeau je francoski Kanadčan, sina bogate rodbine v Montrealu. Govori gladbo tako francosko kot angleško, oba jezika sta njegova domača jezika in ju govori brez vsakega akcenta po potrebi izmenoma brez prehoda. Smatrajo ga za odličnega intelektualca, ki pa je nagnjen precej na levo. Prav nič ne taji, da ljudi dobro življenje, veselje in zabavo, da je prijatelj športa in da mu je pogled na mlada dekleta v veselje. Pierre E. Trudeu je veliko potoval in si ogledal na lastne oči svet na obeh straneh železne zaves. Potoval je tudi po Jugoslaviji, kjer pa ga je policija prišla in ga postavila na mejo.

Vodnik konservativne stranke Robert Stanfield je tekom volivnega boja obšel svoj Kanado in vneto prodajal svoj strankin program in se kazal množicam. Tudi on je še sorazmerno mlad, star je le 54 let, toda ni tako privlačna osebnost kot Trudeau.

geriji ter da bo odstranjena vojna nevarnost tudi na Srednjem vzhodu.

Njegov nastop je trezen in stvaren, na volivnih shodih je razpravljal o vprašanjih, ki so pred zvezno vlado in vso deželo in razlagal rešitve za nje.

Liberalna zmaga v Quebecu je tem značilnejša, ker je tam podpirala konservativce Union Nationale, stranka, ki ima v rokah pokrajinsko vlado, in ker je Trudeau ponovno ostro nastopil proti zagovornikom neodvisnega Quebeca. Odločno je zagovarjal ves čas enotnost Kanade in se pri tem ni oziral na fanatične zagovornike "Quebec libre", ki so priredili na sam večer pred volitvami v Montrealu veliko demonstracijo proti njemu. Tekom te so demonstranti metali proti njemu vse mogoče, toda Trudeau se ni umaknil, ampak ostal na mestu, dokler ni bilo slavlje v čast Janezu Krstniku, tradicionalna prireditev v Montrealu, končano.

V Gvatemali so ukinili obsedno stanje

GVATEMALA CITY, Gv. — Ko so levičarji v začetku letošnjega leta umorili dva ameriška vojaška zastopnika, je vlada začasno ukinila državljanske pravice, zaščitene v ustavi. Ko je bil v marcu ugrabljen nadškof Mario Casariego, je predsednik republike Montenegro oklical obsedno stanje.

V zadnjih dveh mesecih se je položaj toliko umiril, da je predsednik republike obsedno stanje ukinil in vrnil državljanom ustavne pravice. Začasno je gospodar položaja in upa, da bo lahko držal v ravnotežju levičarske in desničarske skrajneže ter varoval mir in red.

Zadnje vesti

SAIGON, J. Viet. — Zavezniška obveščevalna služba je odkrila, da sta se približala glavnemu mestu dva sveža severnovietnamska pehotna polka, skupno okoli 6,000 mož v okviru načrta za nov napad na Saigon. Letala B-52 so napadla zbirališča rdečih sil.

PARIZ, Fr. — Danes sta se že desetič sestali tu zastopstvi ZDA in Sev. Vietnamu k razgovoru o omejitvi vojskovanja v Vietnamu. Danes v o d i ameriško zastopstvo C. Vance, ker je A. Harriman v Washingtonu, D.C., kamor je odletel še pretekli teden.

CHICAGO, Ill. — Tu je prišlo do sporazuma med predstavnikih železniških družb in železničarskimi unijami, s čimer je odpadla nevarnost železniškega štrajka, napovedanega za danes.

Iz Clevelanda in okolice

Pogreb E. Terpina—
Pogreb znanega rojaka Ernesta Terpina bo v petek zjutraj ob osmih iz Grdinovega pogreb. zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete ob devetih, nato na Kalvarijo pod vodstvom pogrebne Mary A. Svetek.

Na obisku—
Mr. in Mrs. Frank Znidarsic iz Ft. Myers, Fla., so na obisku v Clevelandu in Thompsonu. Ostanajo do 4. julija. Dobrodošli in dosti prijetne družbe!

Pri materi—
Maj. Anthony Skur je prišel z ženo in otroci obiskat svojo mater Mrs. Anthony Skur, 18223 La Salle Ave. Ostal bo par tednov. Prijetno bivanje v domačem kraju!

Tajnik se je selil—
G. Jože Grdina, tajnik Društva presv. Srca Jezusovega št. 172 KSKJ se je preselil na 1133 Addison Rd. Assessment bo pobiral kakor prej vsako 4. nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne na 1129 Addison Rd., ne več v Baragovem domu. Tel. 881-7670.

Zadušnica—
V petek ob 6.30 bo v cerkvi sv. Kristine sv. maša za pok. Florijana Kuharja ob 14. obletnici smrti.

Jutri ob osmih bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za pok. Josepha Matjašiča ob 12. obletnici smrti.

Odbor—
"Zelena dolina" ima sledeči odbor: predsed. Karl Fais, taj. Lojze Ferlinc, 915 E. 73 St., tel. 431-8447, blag. Rudi Kristavčnik, gosp. Jože Zelenik, odborniki: John Vinkler, Matija Kavas, Rozi Fais, Kristina Ferlinc, Ivanka Kristavčnik, Ivanka Zelenik, Angela Kavas in Sophie Vinkler.

Neurje nad mestom—
Sinoci je prišlo nad mesto neurje in ob 7.30 je bilo izdano svarilo pred tornadi. Hud veter je napravil sicer nekaj škode, čež je nekajkrat lil kot iz škafe, kake posebne škode pa ni bilo. Neurje je šlo dalje in ob 10. zvečer so sporočili, da je nevarnost tornadov prešla.

Konec štrajka—
Unija in vodstvo podjetja pri Addressograph & Multigraph Co. sta se sporazumela in pričakuje, da bo štrajka konec. Delavstvo mora sporazum še odobriti.

Popravek—
Materi pok. Josepha Krovata, o katerega smrti smo poročali v ponedeljek, je bilo ime Anna ne Rose Krovat, kot nam je bilo prvotno napačno sporočeno. Pogreb pok. Josepha Krovata bo jutri, v četrtek, ob 8.30 iz Ferfolia pogreb. zavoda, v cerkev sv. Lovrenca ob devetih, nato na Kalvarijo.

V Londonu več pijancev

LONDON, Vel. Brit. — Po policijskem poročilu je bilo lani prijetih zaradi pijanosti 31,694 oseb, 10 odstotkov več kot v letu 1966. Največ pijanih ljudi je bilo prijavljenih v sredini mesta, kjer je finančno središče. Na 10,000 prebivalcev so tam prijavi tekom leta 476 slučajev pijanosti.

Težak vrh

WASHINGTON, D.C. — Vrh Washingtonovega spomenika sestavlja en sam kamen, ki tehta 3,000 funtov. Celoten spomenik je težak 81,000 ton.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:

\$16.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Kanado in deželo izven Združenih držav:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$16.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

No. 126 Weds., June 26, 1968

Premik na desno?

Nemirov na naših univerzah je bilo v zadnjem poldrugem letu nad 70. V začetku se zanje ni nihče dosti menil, ker so padli v dobo, ko je bila vsa naša javnost še pod vtisom rasnih izgrediv in njihovih posledic. Šele pred dobrim letom so ti nemiri začeli interesirati zmeraj bolj naše življenje, dokler niso letošnje pomlad dosegli svojega viška. Niso pa dosegli viška radi morebitnih novih idej, ki so jih vodile. Ideje so bile nespremenjene od začetka nemirov, le njihovo povdarjanje po voditeljih nemirov je bilo zmeraj intenzivnejše.

Vzporedno z zanimanjem za študentske nemire je rastle tudi ravednost, kdo in kaj tiči za njimi. Lažje je bilo ugotoviti, kdo tiči za njimi, saj ljudi spoznamo hitreje od idej. Nemire so sprožili zmeraj pripadniki skrajne levice in so pri tem uporabljali nespremenjene metode. Gledali so, kje bi prišli v spor z univerzitetnimi upravami. To ni bilo težko, kajti vse naše univerzitetne uprave po vrsti so zaostajale s časom in zanemarjale reforme. Začetne priporočbe študentskih voditeljev so bile torej utemeljene, zato se javnost ni dosti brigala zanje. Počasi so voditelji doajali še druge cilje svojim akcijam, ki so pa segali daleč preko dela in življenja na univerzah. Cilji so bili taki, ki so jih že v prejšnjem stoletju poznali anarhisti in nihilisti, v tem stoletju pa levičarji, ki gredo v še radikalnejše smeri kot komunisti. Tako so voditelji nemirov poveljevali kaos, anarhijo, oznanjali neko novo družbo, ki še sami niso imeli o njej pravega pojma in ga morda nimajo še danes.

Ravno take meglene ideje so imele svoj vpliv na nezadovoljne študente. Hitro so se priključevali levičarskim akcijam in vneto sodelovali pri izgradnji vseh vrst, pri čemur jim ni bilo mar, da bi spoštovali zakone in predpise. Takrat je pa že velik del javnosti začel kritično gledati na študentsko počenje. Žal tega niso storile posamezne univerzitetne uprave, ki so skušale s popuščanjem potlačiti demonstrante. Seveda niso tega dosegle. Čim bolj so popuščale, tem več so študentski voditelji zahtevali. Javnost se je radi tega začela vznemirjati, univerzitetne uprave so postale pogumnejše, s pomočjo policije so delale red v svojih uradih in ustanovah, kar je vsa javnost z redkimi izjemami odobraval.

Prišli so dnevi, ko je bilo treba tudi izravnati posledice štrajkov, demonstracij itd. Ti dnevi še niso končani. Univerzitetne uprave so namreč sklenile, — ne še vse, — da si hočejo ogledati, s kom bodo imeli opravka pri urejanju spornih zadev s študenti. Tu je pa uprava univerze Columbia v New Yorku zadela žebelj na glavo. Rekla je, da se noče pogajati z organizacijo SFDS (Študentje za demokratično družbo), ki je bila povsod vodilna sila za štrajke in demonstracije in ki jo očitno vodijo zagrizenci, ki v dosegu svojih prevratnih ciljev odrekajo spoštovanje zakonom. So torej navadni revolucionarji, ki bi radi spremeniili Ameriko v Rusijo še slabše vrste, ko je danes.

Odmev na korak univerzitetne uprave v New Yorku je bil nepričakovan. Levičarji niso proti stališču univerze mogli prirediti burnih demonstracij. Seveda se takim željam niso odrekli. Vse pa kaže, da študentje ne bodo več drli tako za njimi, kot so do sedaj. Nad sklepom uprave se tudi ni razburjala ameriška javnost. Od mnogih strani je bil korak njujorške univerze celo pozdravljen.

Pri tem so prišle na dan zanimive trditve, ki se jim ne da odrekati verjetnosti. Znani časnikar Drew Pearson trdi na primer, da se voditelji radikalnih struj na univerzah po vsem svetu dobro poznajo in da so se pred štrajki in nemiri celo sestajali. To bi pomenilo, da nekdo vsaj financira radikalno gibanje med študenti. To gotovo niso ne Amerikanci, pa tudi ne Rusi, kajti levičarji napadajo prav tako komunizem sedanje vrste kot kapitalizem. Ako se dokaže mednarodna povezanost levičarskega gibanja, mu je vsaj v Ameriki zadan hud udarec.

Nekateri razlagajo sedanje javno razpoloženje do študentskih levičarjev kot začetek premika ameriškega razpoloženja na desno. Pojem desno je treba vzeti zelo široko. Vanj je treba n. r. vključiti tudi Ku Klux Klan in brezarje. Obe organizaciji trdita, da sta dobro napredovali in da pripravljata nove "podvige". Pojavljajo se tudi sorodne struje desničarskih zagrizencev, ki obetajo obračun z levičarji, ki jim niso všeč.

Seveda niso tudi politiki prespali vsega tega razvoja. Republikanci se naravno veselijo in upajo, da jim bo premik na desno pomagal do zmage v predsedniških volitvah. Demokratje pa skušajo dokazati, da so republikanski upi le sad domišljije. November bo pokazal, kdo ima prav.

V zagato utegejnosti priti akcije naših črnskih organizacij. Ako se sedanji pohod črnske revščine ponesreči tudi v svojih ciljih, ni izključeno, da se bodo odločili na udarnejše akcije. Ako bodo kršili predpise, bodo imeli opravka s

policijo. Ako bodo ostali v okviru zakonov, jih pa lahko napadajo oživljeni desničarski zagrizenci, ki že napovedujejo, da ne bodo mirovali, ako bodo črnske demonstracije po njihovem mnenju šle predaleč.

Premik proti desni še ni gotova stvar, je pa na vidiku in se lahko uresniči. Žal nam ne bo prinesel miru. Zagrizeni desničarji so za mir prav tako nevarni kot zagrizeni levičarji. To skušnjo smo napravili zadnjih par let.

Premik proti desni se čuti tudi v Evropi. V Franciji je De Gaulle hitro ukrotil svoje skrajne levičarje. Jim je dovolil, da šarijo dober mesec. Ko je pa prišel čas volivne dobe, so levičarji hitro spoznali, da general ne bo poznal šale. Postali so mirni. Tudi italijanski levičarji so se pomirili pod pritiskom vročine in policije. Bonnska vlada je pa hitro zatrla vse nemire, ki so jih levičarji hoteli organizirati, ko je parlament sprejel zakone o izjemnem stanju. Le Tito je skušal levičarje pomiriti z obljubami. Bomo videli, ali mu bodo študentje tudi verjeli.

Zdi se torej, da je prvi val skrajnega levičarstva za nami, vsaj v Ameriki, ako ne tudi po svetu, zamrlo pa to levičarstvo še ni. Tega ne smemo upati.

I. A.

BESEDA IZ NARODA

Piknik Slovenske šole pri Sv. Vidu — na Slovenski pristani

CLEVELAND, O. — V nedeljo, 30. junija, bo svetovidska šola pripravila svoj vsakoletni piknik na veseliškem prostoru Slovenske pristani. To je zadnja šolska prireditve v letošnjem poslovnem letu.

V tem poletnem času je rajanje ni potrebno sedeti v razredu. Založil ga je z raznimi knjigami ter ga poslal v svoje stanovanje, naj tam varuje njegove nedolžne otroke!

Želja po večjem in temeljitejšem znanju se je bolj in bolj budila v fantu. Rad bi bil šel v višje šole. Toda, kako premagati na tem potu največjo oviro: revščino in očetovo nasprotovanje? Ata namreč ni bil nič kaj naklonjen "študiranim mestnim škricem". Bal se je za sina, da se bo samo pokvaril in ko bo doštudiral, da bo enako odiral in goljufal neuke kmete in bajtarje, kakor to navadno delajo ljudje, ki so "učeni v postavah in mnogih drugih rečeh". A nadebudni Jože je našel zaveznika v borbi proti oviram. Pok. g. župnik Blaž Rebol je dognal, da je fant priden in nadarjen, vreden, da ga podpre v njegovem prizadevanju, da postane "gospod", tak ali tak! Spustil se je v besedni dvoboj s fantovim očetom in — zmagal. Zavod sv. Stanislava v Sentvidu nad Ljubljano je na župnikovo priporočilo sprejel dobrega fanta. Hvaležni Jože pa je izpolnil upe do brega, očetovskega župnika ter vstopil v bogoslovje po končani gimnaziji.

V času grozot druge svetovne vojne in revolucije dne 4. julija 1943 je naš srebrnomašnik daroval svojo prvo sv. mašo v cerkvi sv. Petra v Ljubljani, ker doma v Doberniču zaradi razmer ni bilo mogoče praznovati novomašne slavnosti. Po končani študijah je g. Gole prevzel službo vodje Socialnega urada na Grosupljem, ki je imel naloge skrbeti za žrtve vojnih grozot ter lajšati duhovno in materialno bedo prizadetih v tej pokrajini. V tem delu za blagor bližnjega ga je zatekla "nova svoboda" in razpad nemške armade. Bežati je bilo treba, ker ja boš pazila nanj! Ta fant je žoločen, da postane kaj višjega, morda celo Gospodov služabnik

Na svidenje! Odbor

Dr. Jože Gole, profesor bogoslovja, srebrnomašnik!

ARGYLE, Mo. — Bilo je v nrzlih božičnih dneh leta 1915. Z ruske fronte so se vračali domov na kratek dopust nekateri rečni vojaki, med njimi oče našega srebrnomašnika iz Zagorice pri Doberniču, rojstnemu kraju služabnika božjega škofa Barage. Septembra leta 1916 so vile rojenice pustile pri "Spančkovih" v Zagorici korajžnega in nadarjenega fantička, ki so mu pri sv. krstu dali ime Jože. Ena zmed "vil rojenic" je Jožetovi vokojni mami naročila: "Glej, ta boš pazila nanj! Ta fant je žoločen, da postane kaj višjega, morda celo Gospodov služabnik

Ameriška Domovina v prvem tednu julija zaradi počitnic obojba ne bo izšla

Kot v preteklih letih tudi letos v prvem tednu julija Ameriška Domovina ne bo izšla, ker bo celotno obojbo v uredništvu, upravi in tiskarni na počitnicah. Naročnike in čitatele lista prosimo za razumevanje, ker uslužbenstvo drugače ne more do nujno potrebnih počitnic. Število obojba je premajhno, da bi moglo stopnjo na počitnice, nadomestila za tako delo pa žal ni mogoče dobiti.

Vse tajnike in poročevalce društev prosimo, naj svoje objave za čas, ko list ne bo izšel, pošljejo prej, da jih bo mogoče še o pravem času objaviti. Lista ne bo v tednu od 1. do 8. julija.

AD

preko meje v Avstrijo in v Italijo je segala njihova roka ter neusmiljeno drobila — ubijala, kogar je dosegla, zlasti šolane ljudi! V teh tednih in mesecih je bilo treba tudi dr. Goletu veliko hudega prestati. Brez cvenka v žepu in takorekoč beraško oblečen se je podal iz Koroške proti Grazu peš, da tam nadaljuje študije ter doseže doktorski naslov iz bogoslovja.

Le sam Bog ve, koliko ponižanja, strahu, pomanjkanja vsega in naporov vsake vrste je bilo treba prestati, predno je človek mogel dospeti v Graz, tam najti zaslonno streho in košček kruha v razrvanih povojnih razmerah! Z njemu lastno energijo je trpin vključil resni bolezn, ki ga je napadla med študijem, dosegel svoj postavljeni cilj ter dobil doktorski naslov iz vse teologije s "Summa cum laude". Pot ga je nato vodila v Kalifornijo za eno leto. Zopet boležen, operacija in mnoge druge težave, skozi katere je moral iti vsakdo, kdor je hotel doseči košček kruha kot duhovnik v blaženi Ameriki. Nezanje za nas čisto novega, težkega jezika, hladnost in brezobzirnost, hlinjeno in resnično nezaupanje do novodoselecev, splošna negotovost, kaj utegne prinesiti jutrišnji dan, povrh pa še bolezni! Redki so, ki v takem položaju ponosno in pogumno držijo glavo pokoncu. Po enoletni negotovosti v Kaliforniji je končno le našel zase tako službo, ki mu je odgovarjala, mesto profesorja bogoslovja pri oo. Presv. Srca Jezusovega na Hales Corners (Greater Milwaukee), Wisconsin, kjer je še sedaj.

Medtem je pridno pomagal po župnijah in drugod s spovedovanjem, duhovnimi vajami — pridiganjem in kakorkoli je mogel. Veliko je storil dobrega zlasti za slovenske vernike pri cerkvi Marije Pomočnice kristjanov na West Allisu in zadnja leta zlasti pri cerkvi sv. Janeza Evangelista v Milwaukeeju za svoje rojake. Težko je najti duhovnika, ki bi se toliko in tako nesebično žrtvoval za večni blagor in tudi častno korist svojega bližnjega ter pomagal na vse načine vsem potrebnim: bolnikom v njih težavah deliti tolažbo in jim vlivati pogum in moč, študentom in vsakomur, ki potrebuje nasveta v dušni ali duševni stiski, prav in vztrajno svetovati, svariti in potrpežljivo dopovedovati! Vprav, kakor pravi sv. apostol Pavel o sebi: "Kdo je slaboten in bi jaz ne bil slaboten? Kdo se pohujšuje in bi mene ne peklo?" Biti vsem vse, to ni lahka posel!

Dragi gospod Jože, duhovnik božji in delivec božjih skrivnosti! Ob Tvoji 25. obletnici, odkar si postal služabnik božji pri oltarju in poslanik Najvišjega, Ti Tvoji prijatelji in znanci širom stare domovine, Amerike in Kanade in kjerkoli je kdo v širnem svetu, ki Te pozna in ceni, vsi Ti želimo ob tej priliki in goreče prosimo Najvišjega, naj Ti nakloni v vsem obilju Svojih milosti in Svoje pomoči, zlasti pa zdravja ter varstva Svojega! Naj ljubi Bog obilno blagoslovi Tvoje delo, Tvoje napore in žrtve za večjo čast in slavo božjo ter častni in večni blagor vseh onih, kateri so izročeni Tvoji skrbi in ki so Ti dragi in ljubi kot dobremu pastirju in učeni ku! Naj Ti dobri Bog okrepi zlasti šibko telesno zdravje, da boš mogel uspešno izvrševati svoje odgovornosti polno delo, da boš "zmogel tezo in vročino dneva" v teh zmešanih današnjih časih! Naj Gospodar življenja pomnoži leta Tvojega življenja, okrepi Tvoje moči in Tvoje delovno sposobnost do skrajnih mej človekovih dni na zemlji! "Ad multos annos, felices, fructuosus annos!" Se mnogo, mnogo zdravih, srečnih in plodonosnih let!

Slovesna zahvalna sv. maša bo 4. julija ob 11. uri dopoldne v cerkvi sv. Janeza Evangelista na

8500 West COLD SPRING Road, Greenfield (Southwest Greater Milwaukee), Wisconsin. Takoj po maši banket in sprejem! Naslov srebrnomašnika je: Rev. Joseph GOLE, S.T.D., Sacred Heart Seminary, HALES CORNERS, Wis. 53130.

N. B. S.

Spomini na praznik Presv. Rešnjega Telesa (Nadaljevanje)

Ko se je ta ogromna cerkev napolnila do zadnjega kotička, je takratni župnik č. g. Košmerlj že preje naprosil g. dr. Kuharja Lojzeta, naj ob koncu slovesnosti pove s prižnice par besed. Mož se je res dobro pripravil in odlično podal misli o tem prazniku. Kot dober poznavalec svetovnih razmer je rekel tudi: "Morda ta praznik praznujemo danes zadnjič v svobodi. Morda se zna zgoditi, da ta mladina, katere je danes tako lepo spremljala Jezusa po mestnih ulicah, bo nekatera dala v bodoče življenje zanj, druga pa zopet pobirala kamenje in ga metala vanj." Pri teh besedah je mož zastal glas v grlu in po cerkvi se je čulo tiho ihtenje. Da je imel mož prav, smo se prepričali po dneje. L. 1948 sem v Cambridgeu, kjer je stanoval g. dr. Kuhar, ga večkrat obiskal in mu omenil tudi tisti govor. Malo se je nasmehnil in rekel: "Ko sem stopil na prižnico, sem se zagledal v oltar, v podobo Majniške kraljice, katere je vsa žarela v nebroj lučeh. Zelo me je stisnilo pri srcu in sam od sebe so mi — V štab divizije sem prišel 10 minut pred napovedano uro. Službujoči častnik je bil zelo vesel, ker sem prišel trezen in ti pravocošan. Držal je besedo in mi preskrbel obilno, dobro kosilo. Par zamudnikov se je vrnilo pol ure pozneje in precej napolnjenih s cvičkom, so pa namesto kosila romali za par ur v zapor, da so se streznilli.

L. 1941 sem preživel ta praznik že v času okupacije, v nič prijetnem položaju. Dva dni pred praznikom so se Nemci razjarjeni umaknili na Bučko in v Kostanjevico, kjer je bila stalna meja do razpada rajha. Navduhskani od domačih ovaduhov se niso preveč prijazno obnašali, pa vendar v št. Petru in okolici so bili kar dobri. Na nje je močno vplival g. prof. Villavicencio Margheri. Mož, čeprav navdušen Nemec, je imel le srce za okoličane in je marsikaj gorja preprečil. Verjetno se mu je zdelo le odveč oholost in ošabnost takratne oblasti in je bil kar vesel novih gospodarjev-Lahov. V ogromnih kolonah so se Italijani pomikali proti meji kakor da hočejo zasedati vso Evropo. Ko se je na sam praznik pomikala procesija po cesti, smo srečali dve koloni. Kakšna razlika med obema. Nemci preje zelo čisti, elegantna in res vojaška uniforma in njih vojaško obnašanje — Italijani pa kakor izgubljene ovce, čeprav je bilo med njimi precej discipliniranih vojakov. Nič preveč veseli smo se po končani procesiji vrnili na svoje domove, v strahu pred bodočnostjo in se še bolj zaupno obračali k Bogu, naj nas varuje vsega hudega.

L. 1942 sem preživel ta praznik v Ljubljani na okrožnem sodišču. V letni vročini, v natprano polni celici med sotrpni različnih mnenj in nazorov nič kaj prijetno življenje. Hrana je bila kar zadostna in dobra, za čistočo je uprava jetnišnice kar dobro skrbela, tako da je kljub velikemu številu jetnikov odlično vršila naloge. Vse je bilo pod vplivom razmer v deželi, sabotaže, umorov poštenih ljudi, represalij okupatorja, posebno nad umorom prof. dr. Ehrlicha v Ljubljani. Eni so se zgražali nad takimi početji in upravičeno obojali, drugi zopet prav s tansko odobraval in tako, da se

še danes čudim, da so nam vsem stali živci na mestu. Polagoma se je vse umirilo. Na sam praznik so nas okrog 10h dopoldne opozorili zvonovi na slovesni dan in vse je bilo tiho in mirno, vsak je bil zavrt v svoje misli — spomine na prejšnja leta ta dan. Prav lepo, ganljivo je moralo biti ta dan v ljubljanski stolnici. Skof Rožman je v nabito polni stolnici pred sv. mašo izmolil žalostni del rožnega venca, nato je bila sv. maša in procesija kar v cerkvi. Kronisti tistih časov so poročali, da tako lepe, ganljive pobožnosti stolnica sv. Nikolaja do takrat še ni doživela.

Praznik Telovo 1943 sem dočkal v taborišču Renniici v levi toscanski dolini pod Apeninami srednje Italije. Kako je bilo tam, sem že večkrat pisal. Proti poletju se je hvala Bogu precej zboljšalo. Dobili smo nove zidane stanovanjske barake, gozdček uredili v pravi park, izboljšali hrano, pošta in pošiljke od doma so dosti hitro prihajale. To leto je bil praznik na dan sv. Janeza Krstnika. Na predvečer praznika, na kresni večer, so nam Italijani dovolili, da smo zakurili kres in tudi sami prekrbeli gorivo. Priredili smo koncert, v tople poletno noč je epo odmevala Jerebova:

V dobri šentjanževa se
vetro rumeni
in vtrta diš šumi po travi.
Nocoj zavriskaj v lepi svet,
utrgaj kresni čarni cvet.

Italijani so bili zelo zadovoljni in kar nismo mogli k počitku v apnjanu, da l. 1944 bomo zopet vsi doma. Drugi dan, na praznik smo imeli sv. mašo in v veselje Italijanov lepo zapeli poleg naših še Palestino "Panis angelicus". Res lepa melodija!

L. 1944 sem zopet doživel v Sloveniji v Ilirski Bistrici, kanor sem prišel kot domobranec ravno za Binkosti. Zelo lep, prijazen kraj. Vse ozemlje je bilo 15 let pod vladjo Italijanov in se zelo krčevito držalo slovenskih navad. To leto so se zelo lepo pripravili za ta praznik. Nemci so dovolili procesijo, zvonjenje, slovensko zastavo in petje in ves trg je bil zelo okrašen. Ko sem pred praznikom okrog 4h pop. šel po opravkih v Trnovo, so ravno iz stolpa cerkve sv. Petra na gričku v Trnovem razvili slovensko in papeško zastavo. Začeli so slovesno pritkavati in pri tem mi je prav prisrčno prišla na misel domobrankska:

Naj čuje nas presveti Bog
in zemlje krog...
Nam trobojnice svobodno
vihrajo...

Lepo poletno sonce je ožarjalo okolico in vse je bilo veselo. Naslednje jutro je rahlo deževalo, toda procesija je vseeno šla. Oprosmo naroda! Jaz sem bil tisti član v službi in se procesije nisem mogel udeležiti. Vse sem ožazoval iz vojašnice. Četa domobrancev je šla v procesijo in pri blagoslovih oddajala strelne salve. Tam so imeli krasen pevski zbor, pri katerem sem tudi jaz večkrat pel — je ta dan pel odlično in vsi obredi so bili prvič v domačem slovenskem jeziku. Dekan msgr. Karel Jamnik, veličniški rojak, velik, pošten, odnjo od ganotja ni mogel zašeti z obredi in do solz je bila udi ganjena množica vernega naroda zaradi obredov v domačem jeziku.

L. 1945 me je usoda zopet pomakala v Italijo z drugimi domobranci v nič prijetno taborišče Torli v severni Italiji. Bili smo lepo natrpni in vendar po svoje praznovali praznik sv. Rešnjega Telesa. Kurata č. g. gg. Kunstelj n Robljek sta kar iz zabojev konzerv sestavila mizo, jo pregrnila s čistimi odejami, nato predpisani oltarni prt, par mož ob meji-žici je natrgalo preproste rože, škatlje od konzerv so bile vaze in vsa preprosta, a pri srčna pobožnost se je vršila pod milim nebom. Lepo smo prepe-

(Dajle na 3. strani)

BOGOMIR MAGAJNA:

GRANIČARJI

On ne reče nič, toda velikokrat sem ga videla, kako se je zamaknil proti prazni mizi, ob kateri si se včasih učil. Jaz ne bom nikdar pozabila, kako smo bili vsi skupaj v hiši in je prihajala k nam tudi Milena. Takrat je bilo tisočkrat bolj veselo kot je danes. In kako smo hodili na polje in v vinograd. Milena, revica, sedaj že dolgo spi tam za vasjo, to dobro, dobro, neustrašeno dekle. Jaz okrasim vsak mesec njen grob z novimi rožami. Vselej pa ji pravim, da ji izročam najlepši šopek namesto tebe, ki si daleč. Kadar se mati spomni nate in na Mileno, tedaj se velikokrat razjoka. Saj nam bi bilo lahko tako veselo, če bi ne bili taki časi. Veš, kako bi mama rada zibala tvojega otroka, ki bi ga imel z Mileno. Včasih pa mati zasanja, kakor da se vse to dogaja, in se tedaj blaženo smehlja, dokler se nenadoma ne spomni, kako je v resnici, in se razžalosti.

Zdi se mi, da je sedaj vse žalostno pri nas. Petja ne sliši nikjer, ljudje stopajo zamišljeni po cestah; zdi se mi, da žaluje tudi polje in da noče več roditi, da žaluje vinograd, da žaluje ograde, v katerih niti jerebic ni več videti, in da je borov gozd bolj temen kakor je bil temen kadarkoli. Saj veš, dragi Vid, kaj se pripravlja v Trstu. O tem ti ne bom pisala, toda ni ga sedaj našega človeka, niti otroka ne, ki bi ne živel neprestano v strašnem pričakovanju. Edino upanje je še Gorjan — pa se bojimo tudi zanj, saj je vendar nemogoče, da bi on nemogoče uresničil. Če bi ga še kedaj srečal, stisni mu roko, kakor sem mu jo stisnila jaz. Tako plemenita duša se redko kdaj rodi na svetu. Dragi Vid, pričakujemo dni, ki bodo hujši od vseh dosedanjih. Prosila bom Boga, da bi šli kmalu mimo nas, kajti drugače bo bolje umreti, kakor pa životariti v tej strašni dobi. O, kako rada bi ti pisala kaj veselega, pa ne najdeš veselja v tem kraju niti za eno prgišče. Le takrat sem srečna, ko opazujem Zoro, kako se včasih nasmehe v sanjah, ali pa kadar se spomnim nate. Rada bi ti pisala še sto stvari — toda poslanec čaka. Njemu se mudi. Sprejmi pozdrave od očeta, matere, od Zore in od vedno te ljubeče Rože. Bog se usmili naših duš!"

To noč je Vid Volarič prebral to pismo gotovo desetkrat. Potem pa se je sprehajal po svoji sobi skoraj do jutra in sam ni vedel, ali se joka ali se smeje. Od časa do časa je zamahnil z rokami predse, kakor da se bori z nevidno bolečino. Sele proti jutru je sedel in spisal pismo, ki pa takrat ni prišlo na svoj naslov.

Psi.

Gorjan ni nikdar trepetal, kadar je stopal mimo smrti. Neustrašeni lovec se je vedno smejal v trenutkih, v katerih bi kdo drugi ne mogel od strahu narediti niti stopinje več naprej. V tej uri pa se ga je polastil nemir, ki ga ni mogel zatreti z vso silo svoje volje. Kakor hitro se je poslovil od Mire, je začutil prečudno tesnobo, ki se je večala od trenutka do trenutka. Zaustavil se je za hip in se poln kopnenja ozrl. Videl je Miro, ki je hitela mimo jezera proti hišam. V tem hipu sta se zazrcalila v njegovih zenicah močna žalost in strah. Vztrepetal je pred odgovornostjo, ki si jo je naložil.

Vedel je dobro, kako strašno je že odmevala sodba, ki je z gotovostjo bila že izrečena nad mladimi ljudmi, v dušah vsega naroda in kako se ta odmev odbija pri vseh plemenitih ljudeh skoraj vse Evrope. On pa si je naložil dolžnost, da prepreči nepopisni greh, ki je inel biti

storjen nad ljudmi njegove krvi.

Neprestani lov za njim, razpis nagrad za njegovo glavo in objubljen odlikovanja tistemu, ki bi ga ubil, niso strla njegove volje. Vedel je, kako narod pričakuje, da se bo prikazala njegova temna postava v zadnjem trenutku, kakor da bi zrasla iz zemlje, kako bo zagrmel njegov strašni glas, ki bo zapropastil morivce, in kako bo črna železna hruška priletela iz njegove roke v trumo, ki je že dvignila puške, da bi ubila mladeniče s svinčcem v hrbet. Potem bodo zbežali obojenci nevidno in nesišno v široke gozdove, silni in nezmagljivi.

Gorjan je dobro vedel za to upanje, ki ga je gojilo ljudstvo zaslužjenih pokrajin, toda vedel je tudi za skoraj nezmagljive nevarnosti, ki bi bile združene s takim dejanjem. V strahu, da bi ga ne izvršil, se ga je polastil nemir. Ni se imel za čudodelnika, kakor so ga imenovali, in je dobro poznal strašno silo, ki mu je stala nasproti. Sto načrtov je premislil in zavrgel vse razen enega, ki je bil prav tako nevaren kot vsi drugi.

Zato ni bil vesel kakor sicer, ko je na pohodih začutil nekaj radosti in sreči podobnega. Tudi je zasluhlil, da se za vedno poslavlja od žene, ki jo je na tihem ljubil do neizmernosti, ne da bi kdaj našel časa, da bi se lahko posvetil tej ljubezni. Ljubil jo je od tistih dni, ko jo je srečal v tujini, ko je ona kakor on pripovedovala širokemu svetu o nasilju, ki se dogaja ob Adriji. Isti čas je vzljubila tudi ona njega. Toda oba sta vedno skrivala to mlado živo čustvo in živela skupno le za misel, ki je navdajala oba, in za delo, ki sta se mu posvetila. Nista dopustila, da bi čustvo prevlado misel in jo pomehkužilo. Klic vesti je prevpil vrisk ljubezni.

Vzgjajala sta v svetu vrsto novih borcev, toda ko je postalo nasilje v domovini preveliko, sta se vrnila, da bi sama posegla med dogodke. On je deloval po Primorju, medtem ko je ona na skrivaj delovala v Ljubljani, dokler mu ni pohitela nasproti v same gozdove in potovala nekoličkrat celo do morja samega. Na tej zadnji poti pa ji ni pustil, da bi ga spremljala.

Tako je sedaj utonila pred njim kot sanje, v katere jo je poosebil, kot sanje o mladem, svobodnem življenju. Tako se je v tej duši, ki je hotela biti hladna ob slovesu, vzbudila na mah silna bolečina in neka strašna samota, ko se je znašel sedaj sam v mračni senci orjaških dreves. Zagrabil se je v tej bolečini z roko za temno čelo in skoraj bolj taval kakor hodil po bregu navzgor, proti vrhovim gore.

Toda ko je došel na vrh, tedaj je zopet zaigral nasmehe na ustnicah, blag in radosten, kakor nasmehe otroka. V hipu je izginila vsa groza in navdalo ga je upanje, kakršno ga ni navdalo še nikdar. Začel se je igrati s podobami, ki so se mu prikazovale kakor takrat, ko je še pastir na domači gmajni sestavljal hišice iz belih kamnov. Kot zlat je gorela ta pokrajina sedaj pred njim v soncu, ki je tonilo onkraj Vreščice in Nanosa v morje. To je bila pokrajina ob morju, v kateri je rasel, pokrajina, v kateri je gledal nekoč očeta in mater, ki ležita sedaj pokopana na tej strani, kjer se reka rodi in kjer izginja v podzemlje, kakor se rode, žive in izginjajo ti ljudje — njegovi bratje — še po smrti rije njihova misel zemlji po srcu, pokrajina mladosti, pokrajina, po kateri je drevil potem v boje k Soči, ki se je tedaj rdečila od krvi, pokrajina, na kateri leži sedaj šest

Iz "Otoka"

(Nadaljevanje z 2. strani)

vali pri maši, a vseeno bili zaskrbljeni, kaj bo z nami. Tisti dan nas je obiskal vatikanski odposlanec č. g. Matija Šaruga in je prišlo k nam iz Avstrije nekaj nad 30 štajerskih četnikov, kateri so prišli k edinici Zmagoslava, kateri so bili z nami tam. Prišlo je tudi okrog 20 domobrancev iz ljubljanske pokrajine, katere so Angleži po srečnem naključju iz Avstrije prepeljali v Italijo in tako ušli gotovi smrti. Čez par dni nato smo zvedeli za usodo Vetrinje, umor tisočev Slovencev, Hrvatov in Srbov. Vse je bilo zelo razburjeno, a polagoma se vse umirilo, ker Angleže je bilo sram nečedne izdaje. Po več kot 20 letih se je marsikaj spremenilo, kazen in maščevanje pa prepustimo Bogu.

Leta 1946 sem doživel ta dan kar v dobrih razmerah v taborišču Eboli na gričku oljčnega gaja pod toplim južnim soncem. Prav lepo smo se pripravili za ta praznik, saj časa je bilo dovolj. Pok. major Debeljak nas je pred kosilom dva dni pred praznikom prav po domače nagovoril: Glejte, fantje, praznik sv. Rešnjega Telesa bo. Le lepo počistite in uredite okrog šotorov pota, pomagajte postaviti in okrasiti kapelice, da bo res lepo in domače. Pa tudi sami se očistite, operite, zlikajte, da boste res lepi v procesiji ta dan. — In beseda je zalegla. Vse taborišče je bilo lepo urejeno. Pa zopet je prišla smola vmes. Angleški komandi je padlo v glavo, da mora v teku 24 uri biti 40 moč pripravljenih za na delo okrog 100 km proč v bivšo vojno ujetniško nemško taborišče Afragola, med Napolijem in Caserto. Nič kaj radi niso šli pred tem praznikom, a ni bilo pomoči. Morali so iti in dobro so naleteli tam. Po njih odhodu smo uredili še "prostore, kjer so oni bivali in bilo je vseeno lepo. Postavljene so bile 4 kapelice — 3 smo postavili Slovenci, 1 Hrvatje. Lepo so postavili štajerski četniki na dvorišču štaba in Marija Pomagaj je vsa žarela v lučkah in cvetju.

(Konec sledi)

Mirovnemu zboru ZDA primanjkuje sodelavcev

WASHINGTON, D.C. — Med prvimi načrti, ki jih je uresničil pokojni predsednik Kennedy, brž ko je prišel v Belo hišo, je bil mirovni zbor, ki naj njegovi mladi sodelavci po vsem svetu širijo, posebno med mladino, prosveto, kulturo, strokovno znanje itd. Ideja sama je pa imela vseh 8 let, kar zbor obstoja, hude nasprotnike med našimi konservativci, v glavnem republikanci.

Očitni so ji, da denar investiran v to idejo, ne nosi "dohodkov", ki so jih avtorji te organizacije napovedovali. Vendar delovanje mirovnega zbora ni nikoli stalo pred nevarnostjo, da bo začelo propadati. Ta nevarnost se je sedaj pojavila tam, kjer je niso pričakovali. Od leta do leta se namreč oglašajo manj kandidatov, ki bi bili sposobni za sodelovanje. Tako je prišlo do tega, da sedaj dela v okviru mirovnega zbora zunaj naše dežele le nekaj nad 10.000 sodelavcev, l. 1963 jih je pa bilo nad 15.000.

Tako mirovni zbor ni mogel niti potrošiti denarja, ki ga je zanj predvidel vsakoletni federalni proračun. To seveda lajša nasprotnikom ideje boj proti ideji sami. V sedanjem proračunskem predlogu je za zbor predvidenih \$112 milijonov. Uprava upa, da ga Kongres ne bo priškarjal, ni pa o tem prepričana.

Ciprski Grki in Turki se začeli pogovarjati

NIKOSIA, Ciper. — V ponedeljek sta se tu prvič po 4 letih in pol sestala zastopnika otoških Grkov in otoških Turkov. Grke je zastopal Clafos Clerides, predsednik grške republiške poslanske zbornice, Turke pa Raul Denktash, vodnik turške ciprske komunalne zbornice. Razgovor je tekkel v sproščenem razpoloženju.

Do spopadov med Turki in Grki na Cipru je prišlo decembra 1963, ko je predsednik republike nadškof Makarios "odpovedal" staro ustavo in jo po svoje spremenil. Turki otočani so se temu uprli in branili svoje ustavne pravice. Prišlo je do bojev in položaj se je zategnil tako, da je bila nevarnost, da pride do vojne med Grčijo in Turčijo.

Razburjene duhove so šle na otok mirit čete Združenih narodov, ki so še vedno tam. Prav pred nekaj dnevi je Varnostni svet ZN sklenil, naj ostanejo tam še za nadaljne tri mesece. Med tem so otoški Grki in Turki prišli do spoznanja, da je za nje le najboljše, da spor končajo in poiščejo nek način mirnega sožitja na otoku. Pot do cilja je brez dvoma še dolga, toda vsaj prvi korak je bil storjen.

Moskva gleda še vedno na Prago z nezaupanjem

PRAGA, ČSR. — Parlamentarna delegacija ČSR, ki se je vrnila z obiska v Sovjetski zvezi, kjer je skušala miriti tamkajšnje vodnike in jih potolažiti, da Českoslovaška ne misli zapustiti sovjetski blok in opustiti "socializem". Ves njihov napor ni odstranil nezaupanja, s kate-

rim Moskva opazuje razvoj v Pragi.

Nemir v državah sovjetskega bloka je pripravil vodstvo Sovjetske zveze do tega, da je začelo malo trše zategovati vajeti tudi domači inteligenci, posebno mlajši, ki podobno oni po vsem svetu išče novih potov, oziroma bi jih rada iskala. Komunistična partija trdno čuva svoj vladajoči položaj v ZSSR in ji je neprijetno, ko sliši govoriti Čehe in Slovače o potrebi po večji sprostivni ne le gospodarskega, ampak tudi političnega življenja.

Českoslovaško parlamentarno zastopstvo pod vodstvom predsednika narodne skupščine Smrkovskega je povedalo v Moskvi naravnost, da hoče Českoslovaška dovoliti vsemu prebivalstvu, ne le članom Komunistične partije polno sodelovanje v političnem življenju dežele.

Haitski diktator obračunava z nasprotniki

WASHINGTON, D.C. — Dne 20. maja sta dve transportni letali B-25 prepeljali na severno

obalo haitske republike 35 haitskih beguncev z namenom, da vderejo v deželo in preženejo diktatorja dr. Duvaliera z oblasti. Poskus se ni obnesel, 25 beguncev se je razbežalo, 10 jih je padlo v roke Duvalierovi policiji. Diktator jih je izročil vojnemu sodišču, kjer jim grozi smrtna kazen.

V istem procesu bo sodišče obravnavalo tudi sodelovanje peterih bogatih Haitčanov, ki so baje podpirali begunsko akcijo z velikimi denarnimi sredstvi. Dokazano pa to še ni. Režim se bo seveda potrudil za dokaze, zato je usoda gornjih pomagačev negotova. Režim pa prizna, da sta obtožena le dva med njimi, dočim je druge sodnja pridržala za "pričevanje".

Za proces vlada v Port-au-Prince veliko zanimanje.

Naše univerze prosijo za federalno pomoč

NEW YORK, N.Y. — Inflacija je tako podražila prosvetne stroške tudi na naših univerzah, da jim sedanj viiri financiranja ne zadostujejo več. Zato je Dru-

štvo ameriških univerz, kjer je včlanjenih 42 največjih vseučilišč, naslovilo na federalno administracijo poziv za redno podpiranje naših univerz.

Poziv trdi, da so prišle finance univerzitetnih uprav v tako obupno stanje, da bo pod težo okrnjenih dohodkov začela trpeti kakovost ameriškega prosvetnega sistema. Poziv misli, da bi morala federalna uprava takoj začeti dajati podpore in da bi te morale znašati l. 1975 že okoli \$8 milijonov na leto.

Rockefellerju se ne mudi z imenovanjem naslednika sen. Robertu F. Kennedyju

ALBANY, N.Y. — Okolica guv. N. Rockefellerja trdi, da ni izgledov, da bi guverner imenoval naslednika sen. Robertu F. Kennedyju pred republikansko konvencijo. Guverner potrebuje trenutno vsako podporo svojih političnih sodelavcev in vseh ostalih politično važnih in vplivnih oseb. Če nekoga od njih imenuje za senatorja, ga bo ta res podpiral, toda vsi oni, ki upajo na imenovanje, pa ga ne bi dosegli, bi se obrnili proti guvernerju ali pa se vsaj ohladili zanj.

Ženske dobijo delo

Help Wanted — Female
STENOGRAPHER
Full time or part time
Experienced. Unusual opportunity with growing company. Good starting salary. Near E. 55th St., and St. Clair Ave.
432-1600
(128)

MALI OGLASI

V najem
6-sobno neopremljeno stanovanje, 2 spalnice, vse sobe velike, na drugem nadstropju, \$63, na 1081 E. 71 St. Vprašajte za Mrs. McCrady ali kličite 843-8033.
(126)

Naprodaj
Leseni bungalow, 4½ sob, sprednji in zadnji porč zaprta. Lastnik prodaja zaradi bolezni. Blizu Grovewood. Kličite 486-5396.
(126)

Hiša naprodaj
Willowick, ranch hiša, 3 spalnice preproge, 1½ garaža, primerno za starejšo dvojico ali novoza-konce. Kličite 944-1543.
(128)

V najem
Oddamo 4 sobe, na novo dekorirane, dvojici ali samski osebi. Kličite po 5. uri pop. 731-9431.
(128)

V najem
Oddamo stanovanje 3 sob in kopalnica, vse prenovljeno, samski osebi ali paru brez otrok na 1068 E. 68 St. zgoraj. Tel. EN 1-6106.
(128)

Pozor!
Barvamo hiše in ograje. Kličite 432-0219.
(128)

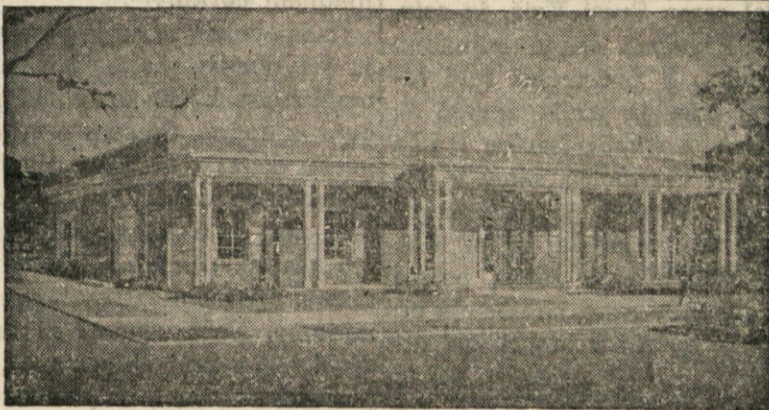
Sostanovalec
Išče se starejši par kot sostanovalec z vpokojencem. Kličite 481-8318.
(127)

Naprodaj
V Euclidu blizu Reher in 210 St. se proda enodružinska hiša, 3 spalnice, moderna kuhinja, garaža, brez posrednika. Naslov: 874 E. 210 St.
(128)

Lastnik prodaja
Eno dvodružinsko hišo, 5-5, in eno enodružinsko hišo, 7, na enem lotu, na 6705 Bonna Ave. Oglasite se osebno ali kličite 391-3720.
(5,6,7,13,14,19,20,21,26,28)

V najem
Oddamo 4 sobe in kopalnico, zgoraj, odraslim, na Lockyear Ave. Kličite 391-3895.
(128)

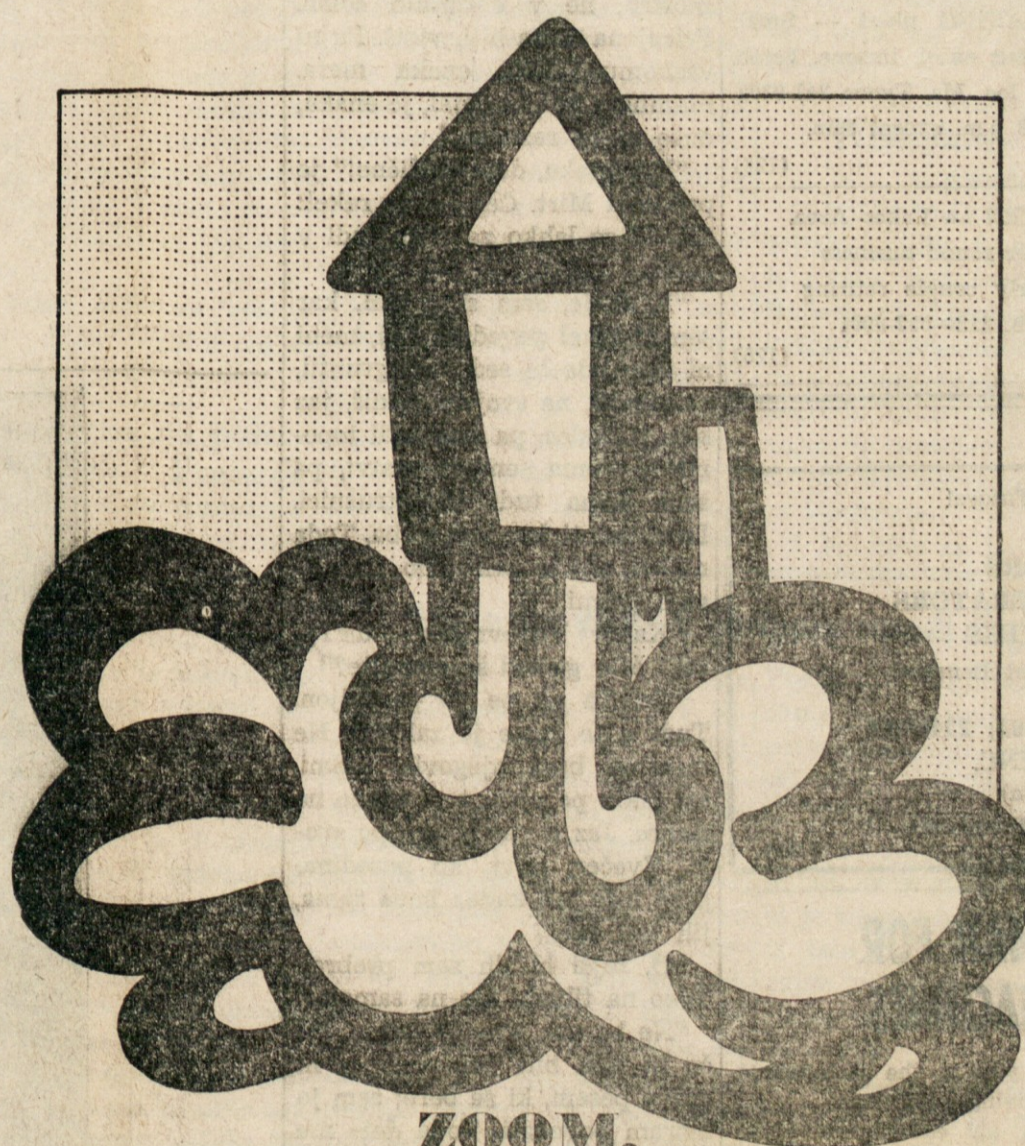
TONY KRISTAVNIK
PAINTING AND DECORATING
Telephone: 946-8436

GRDINOVA
POGREBNA ZAVODA

17002 Lake Shore Blvd. KENmore 1-6300
Grdina trgovina s pohištvo — 15301 Waterloo Road KENmore 1-1235
GRDINA — Funeral Directors — Furniture Dealers

1053 East 62nd Street HENderson 1-2088

ZOOM.

Zoom, se bo dvignila Vasa hranilna vloga, če boste vložili denar do 10. julija. Vam bomo računali obresti od 1. julija dalje.

Cleveland Trust

Member F.D.I.C.

D. RAULJEN:

Mrtvi ognjenik

Razšli so se k počitku.

V novi hiši, ki pa je tudi že imela svoja leta, je Mirt še dolgo slonel na oknu in gledal v noč. Lajež je odmeval, v hlevu je zdaj pa zdaj zaropotalo, vol je drgnil rog ob jasli, topotaje so se prestopali konji. Blizu gozda so se oglašale nočne uje-de. Pod hodnikom na oglu gostinske hiše, je Marka klical nekoga:

"Kump... ali si ti? Le sem pojdi!"

"Si sam?" je šepetala velika senca, ki se je približala hiši. Košat bradač se je vzpel čez lesu, z nahrbtnikom otovorjen.

"Si prinesel?" je vprašal Marka komaj slišno.

"Prinesel. Pa ti? Imaš?"

"Imam. Če je premalo, bom jutri še dodal."

Marka je segel v žep in izročil Kumpu droben zavitek.

"Natančno pa mora biti, Marka, pa če samemu staremu izmakneš; saj se mu ne bo poznalo!" se je zahehetal Kump.

"Oh!" je neprijetno zadet vzdihnil Marka. "Kje pa so drugi?"

"Pod staro smreko, kakor po navadi."

"Naj nocoj ne hodijo blizu."

"Marka, kdo je pa danes prišel s starim?"

"Kaj vem! Dolinec, negode. Bleda postava. Pst... tu zgoraj spi."

"Naj le! Če bo kaj oprezoval, Marka... oglej si ga, pogleduj za njim, potem mi boš pa povedal."

Odšla sta onkraj lese po ravni

kolobiti, zarezani v travniško pobočje. V mesečini jima je Mirt sledil z očmi. Pogled mu je segel tja do košate smreke. Tam se je gibala večja družba, ki se ni tajila. Zdaj tiše, zdaj spet glasneje se je oglašala pesem, takšne včasih prepevajo planinci na sejmihih in veselih žegnanjih. Ali so se zbrali krivolovci? Tiho-tapci? Kar koli, takega je poln planinski svet. Nadzorovali ga bodo. Njega, Mirta. Izprva mu je bilo nevšečno. Ko pa je poslušal njih pesem, ki je tenko ubrano zvenela, kakor da je ulita iz mesečine, mu je rasel pogum. Doživel bo prav gotovo nekaj na planini, da bo doživeto pomnil svoj živi dan.

Nazadnje je zaspal, ves gol. Zbudil ga je jutranji hlad.

Ze so se čuli glasovi pastirjev. Sunkovito se je dvignil, se razkoračil in se pretegnil, pljuca so polno zajela. Ko je stopil k oknu, da pogleda po meglenem morju, iz katerega je pod njim štrlel samo Sveti Križ, je ostrmel. Previdno se je odmaknil od okna. V podstrešni sobi so sedne hiše je padla zavesa in k oknu je stopila Lenka. Bela kakor iz marmorja, samo v lice in roke zagorela je obstala pri oknu, se razgibala in si tiho pela. Opijela je grudi, potem spet sklenila roke, se obrnila od okna in začela v omari izbirati oblačilo. Ko je izbrala, je iz velikega vrča nalila vode, postavila umivalnik na tla in plahutala kakor labod, zamišljen

CHICAGO, ILL.

HOUSEHOLD HELP

CHILD CARE — Mature woman. Able to care for 2 children. Live in; own room & board. \$35 wk. Call bet. 9-2 p.m. 643-2427.

(126)

BUSINESS OPPORTUNITY

DRY CLEANING plant — Small operation but excel. income. Estab. 5yrs. S.W. loc. Mr. Tyner 247-9802. 8 a.m. to 8 p.m. except Sun.

(126)

TAVERN — Lakes Area.

Year round business
Elderly couple retiring
Ph. 312-587-8901

(126)

MALE HELP

Excellent Openings With A Future!

FOLDER OPERATORS INSERTER OPERATORS GATHERING MACHINE OPERATORS AND GENERAL WORKERS

Steady Jobs; Good Pay; Excellent Benefits
Call Or Write:

James Perry, Bindery Supt., (603) 224-5311
BLANCHARD PRESS INC.
(Rumford Press Division)
10 Ferry Street, Concord, New Hampshire

(128)

IF YOU'RE A SET-UP MAN FOR AUTOMATIC SCREW MACHINES

... there's a wonderful opportunity awaiting you in the picturesque, recreational area of North Alabama — good living conditions — good schools. Good working conditions in modern, air conditioned plant. Profit sharing program and other benefits. Ability to set-up and maintain 6 and 8 Spindle Cone, Acme-Gridley etc. Salary commensurate with ability and experience.

For further information, send resume or inquiry to:

MR. NORRIS

P. O. BOX 1609
East Gadsden, Alabama 35903

(127)

v svojo lepoto. Ko je bila napravljena in si je pri oknu privezovala svež predpasnik, se je zdržnila kakor srna. Od nekod se je oglašil pozdrav: "Dobro jutro!" Zagledala se je tja čez v gostinsko hišo. Pri oknu je stal Mirt, še vedno do pasu gol, z dvignjenima rokama, kakor da se pripravlja k veliki hvalnici. Lenka se ni zmedla. Narahlo rožnato so se ji zalila lica, zasmejala se je:

"Le pokonci! Najprej na delo, potem bo zajtrk. Danes poženeva konje v planino."

Obrnila se je in hitela dol, v kuhinjo.

Lepšega si Mirt ni mogel želei. Sama pojdeti v planino. Brž se je opravil. Prvo jutro na planini, tako lepo, kakor da je bilo zanj naročeno, ga ne sme prikrajšati za nove doživljaje. Tolikanj vneto je pohitel po stopnicah na dvorišče, da se je splašila koklja s tropom čivkajočih piščancev in ga je obljaj stari Dlaka, ki se je ponoči menda spet potepal in se šele proti jutru zleknil pod stopniščem. Komaj se je Mirt znašel na dvorišču, ga je prestregel stari Rok. Razkoračen, v raševino opravljen si je spet gladil brado, ki se mu je bila čez noč razmršila. Rahli jutranji veter pa mu je razkuštral še tisto redko pove-semce predivastih las, ki si jih je bil skrbno položil čez plešo. Rok se je bil pravkar napil pri hladnem curku.

"Ze pokonci, to mi je pa všeč!" je jel hvaliti gosta. "Nisi tak meglenjak, kakor drugi, ki pridejo iz doline. Če sem prav čul, gresta danes z Lenko v planino! E, treba je vedeti, kaj se pravi taka pot. Sole ne povedo vsega. Pri nas malo beremo, labravi pa nismo. Preveč meketavih ovc ne maramo. Naša učenost ni taka, da bi bila v knjigah zapisana, pa jo vendar imamo, svojo učenost. Kaj veste dolinci, kaj je planina! Vsa ta pogorja poznam. Tja do Pohorja in do Gologranskih hribov. Vse to sem prehodil, ne desetkrat, stokrat! Tod sem doma, jaz ti vem, kaj je planina. To ni mrtva sila, Mirt! To so ti sami mrtvi ognjeniki. Nekdaj je ogenj udarjal iz njih, zdaj je vse spokojno. Ali se bo kedaj spet zbudil ta svet? Morebiti, morebiti... In kakršna je planina, taki smo tudi ljudje. Mirni, toda polni ognja. Le varuj se, Mirt, da ne zbudiš ognjenika!... Vidiš, to ti je naša planinska učenost in ta se ne da priučiti ne pri belovojskem fajmoštru, ne v dolinskih šolah. Prirojena mora biti, vidiš. Pa ni vsakomur dana enaka mera. Planinska kri, bi dejal, je enaka, duše so pa različne."

"Kri enaka, duše različne!" je prikimal Mirt. Čez čas je rekel: "To bi se lahko zapisalo tudi v pesmi."

"E, to je, sam si uganil, kar sem ti hotel povedati. Lej, meni ni dano, da bi sedel na gruntu, na zemlji, na svojem. Vidiš, jaz sem ti tkalec, pa sem tudi toporiščar, doma sem ob statvi, pa sem doma tudi ob stružnici. Izrezljam ti, kar koli treba. Toda najbolj mi je prirojeno, da zlagam pesmi."

"Kakor Vodovnikov Jurij, kaj? Mar ga tod še pomnite?"

"Se. Ta pa ne bo pozabljen. Tudi v te kraje je zahajal. Ne moremo brez njegovih pesmi, saj takih po njem tudi nikdo ne zmore. Jaz ti pač pojem po svoje. Zvečer, Mirt, ko posedimo pred hišo, ali kadar bova sama, jih boš čul."

"O, rajši bi jih sam prebral. Tako na tihem, kje na samem."

"Ne bo nič. Niso zapisane. Pa če bi tudi bile zapisane, — ni prava pesem, ki se bere; sam jo moram povedati. Toda delo me kliče, Mirt. Samo še nekaj! Tole povej Lenki, ko bosta na planini: Ljubezen je na planini le ena, ljubezen je na planini doma, čeprav nista mož in žena, se ljubita, le da sta dva."

Skromni vzorec Rokove poezije je izvalil Mirtu zadovoljen nasme. Rok je spet gladil brado, ki mu jo je sproti mrščil

veter, in se še sam široko zasmel. Potem je trdo stopal po stopnicah, da započne delo v gornji sobi. Kmalu so zaropotale njegove statve.

Kosci so se oglašali. Kosili so na dolgem travniku pod hišo. Pričeli so bili s svitom daleč tam na severni strani, zdaj so se bližali domačiji. Robata planinska trava, ki dokaj pozneje

dozori kakor dolinska, je padala v gostih redih, ob zamahih koscev so klepetali udirji za pasom. Nenehno klepanje in brušenje kos se je oglašalo, delo je bilo trudapolno, toda kosili so z vnetimi zamahi, saj se je obetal velik, sončen dan, ko se bo seno naglo sušilo. Mirt se je bil spravlil k ogradi, v skicirko je lovil kosce in pokrajino, roka mu ni

bila zvesta, tolikšna paša očem ga je dražila do drgeta. In ko je padla poslednja red in je zaukal najgorši kosce na gornjem kraju, tisti, ki ga je bil Mirt pravkar lovil v mapo, so prihajali mimo njega drug za drugim, molčeči, toda zadovoljni, brišoč z rokami pot s čela. Mirtovo risarijo, potem so po-

stali pred hišo in čakali, da jih gospodinja povabi k zajtrku. Gospodar je prišel mednje, za vsakega je imel besedo. Domače opravljene, v hodnati srajci, v irhastih dokolenkah in cokljah je postopal, spazil Mirta in ga povabil v gostinsko izbo. Bil je zajtrk, da bi se ga razveselil tudi razvjen meščan.

(Dalje prihodnjič)

This pays for more than electricity.

Forma za plačilo električnega računa. Vključuje podatke o naročniku (Peter Hutton), naslovu (18031 Elliott Dr., Chagrin Falls, Ohio 44022) in znesku plačila (\$400.00). Vsebuje tudi tabelo s podatki o plačilih in datumu izdaje (May 1, 1968).

Večina javnih ugodnosti — od parkov do policije in od pristanišč do javnih poslopij — se koristijo z Vašimi mesečnimi računi, ki jih plačujete za elektriko. Istotako tudi javne šole.

To pa zato, ker je Illuminating Company last vlagatelj oziroma plačnikov. Mi plačujemo davke kot Vi. Lansko leto smo plačali približno 49 milijonov dolarjev na davkih:

federalnih, državnih in lokalnih. 15 milijonov dolarjev je ostalo kar tukaj v Cleveland-Northeast Ohio, da bi postal "Najboljši kraj v državi" še boljši. Od tega je bilo približno 9 milijonov dolarjev porabljenih za upravljanje in izboljšanje naših javnih šol.

Zato je Vaš račun za elektriko več kot samo navaden račun. Je investicija. Investicija je prihodnost Vašega kraja.

The ILLUMINATING Company
An Investor-Owned Company Serving The Best Locations in the Nation

PASJA VPREGA V PARIZU — Pasja vprega na poti skozi Pariz pod Eiffelovim stolpom, ko se vrača z alpske vožnje, kjer je bila zanimivost za domače in tuje zimske goste.